



Miljøministeriet  
Miljøstyrelsen

# Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

**Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen**

Natura 2000-område nr. 69

Habitatområde H62

Fuglebeskyttelsesområde F43

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen  
Redaktion: Miljøstyrelsen Midtjylland

Forsidefoto:  
Værnengene med rastende bramgæs  
Fotograf: Miljøstyrelsen Midtjylland

ISBN: 978-87-7564-517-6

# Indhold

<b>1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 .....</b>	<b>4</b>
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer .....	5
1.2.1 Anden lovgivning .....	6
1.2.2 Andre relevante planer .....	7
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ .....	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet .....	16
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	16
1.4.2 Befolkningen .....	17
1.4.3 Menneskets sundhed .....	17
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer .....	17
1.4.5 Materielle goder og kulturarv .....	18
1.4.6 Landskab.....	18
1.4.7 Arter .....	18
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater .....	19
1.5 Eksisterende miljøproblemer .....	19
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området .....	21
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	22
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	22
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet .....	26
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	26
1.10 Overvågning .....	27

# 1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse, men udpegningsgrundlaget indeholder en række træk- og ynglefugle samt fiske- og lampretarter, som bevæger sig på tværs af landegrænser. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består således af tiltag, som vurderes at kunne påvirke lokalt såvel som på nationalt og internationalt plan. Området har national og international betydning som yngle-, raste- og overnatningssted for en række kolonirugende, rørskovstilknyttede og engfugle samt en række trækfugle som svaner, gæs, ænder og vadefugle. I Natura 2000-planen fokuseres der dels på sikring af ynglefugles levesteder dels på sikring af trækfuglens raste- og overnatningssteder. Planen fokuserer også på sikring af frie vandringsmuligheder samt på gyde- og opvækstområder for især laks. På baggrund af dette vurderes det derfor, at planen har grænseoverskridende påvirkning.

Planens indsatser for fugle på udpegningsgrundlaget forventes at kunne bidrage til at sikre og vil have gavnlig effekt på bestande af fugle som bevæger sig over landegrænser, fx mod ynglepladserne i Nordskandinavien eller mod overvintringsområderne i Sydeuropa og Afrika. For fisk- og lampretarterne forventes det, at en sikring af frie vandringsmuligheder og en generel god vandløbskvalitet i gydevandløbene i men også uden for dette Natura 2000-område vil have en gavnlig effekt for de pågældende arter ud over landets grænser.

Natura 2000-området bidrager således til at sikre eller genoprette levesteder for levedygtige bestande af de udpegede arter på regionalt, nationalt og internationalt niveau.

## 1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. For fuglene medvirker planen til at sikre arternes levesteder, således bestandene af de udpegede fuglearter kan opretholdes eller forbedres. Derudover har de planlagte

indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for indsatser, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. Indsatsen beskrevet i planen medvirker blandt andet til at bekæmpe tilgroning af de lysåbne naturtyper i området samt at sikre en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne. En realisering af indsatsprogrammet sikrer samtidig synergi til at sikre raste- og ynglesteder for fugle og arter på udpegningsgrundlaget.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger, vildtreservater og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reducere af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen, men forventes ligeledes at gavne dyr og planter tilknyttet kystlagunen, de større søer og vandløbene, ligesom der forventes en positiv effekt i form af øget fødegrundlag for de mange planteædende trækfugle - svaner, gæs og ænder - der benytter området i forbindelse med træk til og fra yngleområder mod nord.

## 1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

### Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

### Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biografisk niveau. Målet er at Ringkøbing Fjord, de større lagunesøer på Tipperhalvøen de store strandengs-, klit-, og rigkærsarealer i området udgør et stor sammenhængende varieret naturområde af stor naturmæssig værdi, der fortsat rummer velegnede vokse- og levesteder for områdets mange udpegede arter og naturtyper.

Det er målet at fuglebeskyttelsesområdets kombination af selve Ringkøbing Fjord, sammenhængende vandområder af laguner og strandsøer, strandenge og mere ferske engarealer og områdets store rørskovsarealer fortsat sikres som levesteder for de nationalt betydende forekomster af ynglende rørskovsfugle som rørdrum og rørhøg, og vadefuglearterne almindelig ryle, brushane og stor kobbersneppe der alle har meget væsentlige yngleforekomster inden for området, samt for klyde der gennem en årrække har været i tilbagegang på nationalt plan. Det er også målet at landets største yngleplads for skestork, der findes på en ø i den sydlige del af fjorden, fortsat sikres som en god ynglelokalitet for arten. Blåhals er i den seneste årrække udvidet sin danske ynglebestand betragteligt, og nu findes der en stor bestand i dette område, hvor den yngler spredt i det meste af området.

Ringkøbing Fjord-området har international værdi for en række af områdets udpegede trækfuglearter. For svanearterne: knop-, sang og pibesvane, de to gåsearter: bram-, kortnæbbet gås og række andefuglearter: pibe- ske-, krik -, og spidsand er det målet, at områdets lavvandede

vandområder og de tilknyttede strandenges store værdi som raste- og overnatningsområde opretholdes og sikres. For stor skallesluger og skarv der benytter selv fjorden som raste- og overnatningsområde er det målet, at der fortsat sikres uforstyrrede levesteder. Området er også af international betydning for tre vadefuglearter: klyde, hjejle og lille kobbersneppe. De tre arter benytter området som raste- og overnatningsområde i forbindelse med trækket til og fra ynglepladserne i Danmark eller fra Skandinavien og den arktiske tundra. Det er derfor målsætningen, at de tre arter fortsat kan finde uforstyrrede områder inden for området. Området huser også en større bestand af blå kærhøg, der benytter området i træktiden og som overvintringsområde, det er målet at området også fortsat har egnede livsbetingelser for denne rovfugl.

Områdets naturtyper og arter sikres og forekomsterne af lagune (1150), klithede (2140) og klitlavning (2190), som har særlige forekomster i Danmark, og de biogeografisk store arealer med strandeng (1330), forklit (2110), hvid klit (2120), grå/grøn klit (2130), havtornklit (2160) og rigkær (7230) samt naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus flodmunding (1130), våd hede (4010) tør hede (4030), tidvis våd eng (6410) prioriteres højt. Arealet af naturtyperne søges øget, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne. lysåbne, våde og tørre naturtyper vekselvirker og huser en naturtypekarakteristisk flora og tilknyttet fauna.

Området er med dets store vandområder, et vigtigt område for odder, der er registreret en række steder i området. Laks benytter området i forbindelse med artens vandringer til og fra gyde- og opvækstområderne i oplandets store vandløb. Det er fortsat målet, at også disse arter kan fastholde dels en levedygtig bestand i området dels fortsat benytte område som et helt afgørende vandringsområde.

De rørskovtilknyttede ynglefuglearter - rørhøg og rørdrum - har deres ynglepladser i den vådeste del af rørskoven. Disse arealer er kortlagt som strandeng, og det prioriteres, at denne del af rørskoven fastholdes som rørskov til sikring af fuglenes ynglepladser, herved opnår arternes reder den største sikkerhed for prædation fra pattedyr. Som en konsekvens af dette vil større arealer med strandeng fortsat fremstå i en forringet naturtilstand.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

### 1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

### 1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

#### Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N69 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin atlantiske region. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

Området ligger inden for 3 sømil-grænsen og er dermed omfattet af bekendtgørelse om trawl- og vodfiskeri, som begrænser fiskeri med trawl og vod. Bekendtgørelsen er opdateret i 2019. For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

#### Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

#### Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for

klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

#### Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

#### Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegnings af naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

#### Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

### **1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ**

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

#### **1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen**

Strandeng (1330) er den arealmæssige mest udbredte naturtype i området. Naturtypen er dels kortlagt dels som strandrørsump (tagrør) hele vejen rundt langs fjorden, dels med den arealmæssigt største andel som afgræssede/slåede enge på Tipperhalvøen mod sydvest. Der er i alt kortlagt ca. 1750 ha strandeng, hvoraf ca. 550 ha er i god naturtilstand, men resten er i moderat-ring tilstand. Der er et stort sammenfald mellem arealer i moderat-ringe naturtilstand og



arealer tilhørende undertypen strandrørsump, dvs. arealer domineret af høje tagrør. Den ofte artsfattige vegetation i tæt, høj rørskov er hovedårsagen til den moderat-ringe naturtilstand. Disse tagrørsarealer er dog for en stor dels vedkommende velegnede levesteder for de rørskovstilknyttede fuglearter.

De syv forskellige klitnaturtyper der er kortlagt i området har samlet set også en stor udbredelse især i den kystnære del af området. Den mest udbredte klitnaturtype i området er klithede (2140) med et samlet kortlagt areal på ca. 540 ha, hvoraf den største del (85%) har en god naturtilstand, og der er ikke konstateret de store trusler for dens forekomst i området. Grå/grøn klit er kortlagt på 310 ha. For denne klitnaturtyper er 56% i god tilstand, på den resterende del er det især tilgroning med høje græsser og urter pga. manglende pleje der udgør et problem for at opnå en god naturtilstand. De resterende klitnaturtyper er sammenlignet med de to nævnte kortlagt på mindre arealer end disse. De forholdsvis små arealer med forklit (2110) og grårisklit (2170) er alle i god tilstand. Hvid klit (2120) og de mindre arealer med klitlavning (2190) er overordnet set i god tilstand. For havtorneklit (2160) er godt halvdelen af det samlede areal i god tilstand, den anden halvdel af arealerne har en god struktur, men er ofte forholdsvis artsfattig, og der er registreret problemarter på nogle af arealerne.

For rigkær (7230) er ca. 77% af det kortlagte areal beregnet til at være i god tilstand, da de fleste arealer afgræsse, og der er heller ikke registreret problemer med en for naturtypen hensigtsmæssig hydrologi.

Naturtypen surt overdrev (6230) er der kortlagt ca. 41 ha. Ca. 41% af det kortlagte areal er i god naturtilstand. På de resterende 59 % er det overordnede problem manglende drift og tilgroning i middelhøje græsser og urter.

Der er i området desuden kortlagt små arealer med naturtyperne våd hede (4010), tør hede (4030) og tidvis våd eng (6410).

I Natura 2000-området er der kortlagt småsøer med habitatnaturtyperne næringsrig sø (3150), småsøer med søbred med småurter (3130) og en kransnålalge-sø (3140). Stort set samtlige kortlagte småsøer i område er i enten høj eller god tilstand, og samlet ser er kun to småsøer i moderat tilstand. De fleste småsøer synes umiddelbart ikke at være næringsbelastede i væsentligt omfang, undtaget fra dette er de to søer i moderat tilstand.

I området er der kortlagt 15 småsøer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). Den overvejende del af disse er god-høj tilstand, mens tre er i moderat tilstand. Søerne i høj og god tilstand er generelt præget af en udbredt undervandsvegetation, med en lav forekomst af trådalger samt en minimal påvirkning fra jordbrugsdrift. Søerne i moderat tilstand vurderes at være præget af mere næringsrige forhold. Af sønaturtyperne: brunvandet sø (3160), kransnålalge-sø (3140), og søbred med småurter (3130) er der kortlagt en sø af hver type. Disse er i høj eller god tilstand, da de har en vegetation der er karakteristisk for disse med en lav forekomst af næringstolerante grønalg og minimal påvirkning fra jordbrugsdrift.

I området findes der 17 km vandløb, der er omfattet af vandområdeplanen for Jylland og Fyn. Habitatnaturtypen vandløb med vandplanter (3260) er indtil videre kun registreret på 140 m af Skjern Å umiddelbart inden udløbet i fjorden.

Inden for området er den marine habitatnaturtyper kystlagune (1150) kortlagt på ca. 21.708 ha i Ringkøbing Fjord, Nymindestrømmen og i Værnsande, og de har alle i følge vandområdeplanen et ringe økologisk potentiale. Vandområderne er påvirket af eutrofiering. De fire større strandsøer på Værnengene og Tipperne er for de tre vurderet til at have dårlig økologisk tilstand og en enkelt med moderat tilstand på grund af vurderinger af fytoplankton. Naturtypen flodmunding (1130) er kortlagt

på 416 ha i deltaet ved Skjern Å's udløb i Ringkøbing Fjord, og er en mindre del af det samlede marine område.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området er der seks arter, hvor der ikke er udviklet et tilstandssystem for disse arters levesteder.

Vandranke er registreret i forbindelse med det nationale overvågningsprogram fundet på tre lokaliteter i området hvor Skjern Å løber ud i Ringkøbing Fjord. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for arter vurderes artens udbredelse på landsplan at være stabil.

For flodlampret og havlampret er der ikke foretaget overvågning af lampretternes evt. forekomst i området. Det er derfor ikke muligt at give en nærmere beskrivelse af arternes forekomst på nuværende tidspunkt. Trusselvurderingen er derfor på samme måde ukendt for dem begge. Det vurderes at området alene fungerer som vandringsområde for de to arter, når de trækker fra opvækstområderne i de store vandløb uden for Natura 2000-området til opvækstområderne i havet, og når de nogle år senere trækker den modsatte vej for at gyde. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for arter er det ikke muligt på nuværende tidspunkt at vurdere, om der er sket ændringer i arternes udbredelse inden for de habitatområder, hvor arterne er en del af udpegningsgrundlaget.

Laksen benytter Ringkøbing Fjord på dens vandring fra havet til gydepladserne i de store vandløb uden for dette Natura 2000-område. Bestanden af laks i Skjern å-systemet, og dermed også laks på vandringer gennem Ringkøbing Fjord, er undersøgt af Danmarks Tekniske Universitet - DTU Aqua. Bestanden af vandrende laks udviser nogen fluktuation med flest laks registreret ved den seneste undersøgelse i 2017. Laksen passerer talrigt igennem området under artens gydetræk, og der vurderes således umiddelbart ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området.

Der er ikke foretaget overvågning af stavsild i området. Det er derfor ikke muligt at give en nærmere beskrivelse af artens forekomst i området på nuværende tidspunkt. Det er samtidig heller ikke muligt at give en trusselvurdering for arten i området. I DCE's NOVANA-afrapportering for arter vurderes det, at det set i forhold til arternes (både stav- og majsild) samlede, nuværende europæiske yngleområder, samt deres ret specielle miljøkrav, som vanskeligt opfyldes i vore dages danske vandløb, vurderes det ret usandsynligt, at arterne yngler i danske vandløb.

Odder er konstateret ni steder spredt over hele området, og arten findes udbredt i områdets laguner, store søer og vandløb. Der vurderes på den baggrund ikke at være trusler for artens fortsatte udbredte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for arter fremgår det, at der i Jylland findes en vidt udbredt levedygtig bestand af odder som er fælles for den atlantiske og den kontinentale biogeografiske region.

I området er der samlet set kortlagt 41 levesteder for de ni ynglefuglearter der indgår i områdets udpegningsgrundlag, hvor der er udviklet et tilstandssystem for disse arters levesteder. Der kan være overlap mellem de enkelte arter, et delområde kan således være kortlagt for mere end en art.

For rørskovsarterne rørdrum, rørhøg og plettet rørvagtel er 12 af 13 kortlagte levesteder i høj tilstand de sidste tre er i god tilstand. Samlet set vurderes de kortlagte levesteder, at leve op til fuglenes krav til ynglestederne om store sammenhængende og uforstyrrede arealer, med en tilfredsstillende vandstand der vanskeliggør prædation fra områdets pattedyr eller anden forstyrrelse i yngletiden. Med en fast stor ynglebestand af rørdrum og rørhøg i området og udbredte, våde rørskovsområder vurderes der ikke at være aktuelle trusler for arternes fortsatte yngleforekomst i dette Natura 2000-område. Plettet rørvagtel har dog har en meget svingende og tilfældig forekomst i området.

For engfuglene almindelig ryle og brushane er otte kortlagte levesteder i god eller høj tilstand, og det sidste levested for begge arter er beregnet til at være i moderat tilstand. Levestederne i god tilstand lever i vid udstrækning op til arternes krav til levestedernes afveksling i hydrologi og vegetationshøjde på strandengsarealerne. Da vandstanden i Ringkøbing Fjord og dermed på de strandengsarealerne på Tipperhalvøen styres af slusen i Hvide Sande og tilførsel af ferskvand fra områdets vandløb, kan det under specielle vind- og nedbørssituationer være en udfordring at sikre den rette vandstand på de fjordnære strandenge på de to engfugles ynglesteder.

For de kolonirugende arter splitterne, havterne, fjordterne og klyde er der samlet set kortlagt 18 levesteder. Af disse er seks levesteder i god tilstand, da de tilgodeser arternes krav til yngleområderne beskaffenhed og en minimal påvirkning fra prædation. De øvrige levesteder er i moderat som en følge af dels tilgroning og stor risiko for prædation fra især rovpattedyr, da levestederne ikke ligger isoleret.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området er der desuden ynglefuglene stor kobbersneppe, blåhals og rødrygget tornskade samt flere arter af trækfugle: svaner, gæs, ænder og vadefugle. For disse arter er der ikke udviklet et tilstandssystem for arternes levesteder.

Stor kobbersneppe har på Tipperne og Værnengene en af landets største bestande af ynglende stor kobbersneppe, men da arten er ny på områdets udpegningsgrundlag, er der ikke i NOVANA-sammenhæng indsamlet data på ynglefuglene, der kan understøtte en vurdering af den aktuelle ynglebestands udvikling. Der er samtidig heller ikke foretaget en trusselvurdering for arten i området. Stor kobbersneppe har jf. DCE's NOVANA-rapporter fra de vigtigste danske yngleområder for arten været i tilbagegang på Tipperne og Vejlerne mens bestanden i Vadehavsområdet har været i tilbagegang en del steder og i fremgang nogle få andre steder.

Blåhals blev senest i 2019 registreret med 16 ynglepar spredt rundt langs grøfter og i rørskove flere steder i området. Bestanden er dog tæt især i den østlige del af fuglebeskyttelsesområdet. På baggrund af artens forholdsvis beskedne krav til en ynglehabitat vurderes der at være store arealer med velegnede levesteder med våd rørsump og pilekrat langs kanaler og grøfter i området. Der vurderes på den baggrund ikke at være lokale trusler for arten i dette område. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle blåhals under spredning i det meste af landet. Væksten i bestanden af ynglende sydlig blåhals i Danmark indikerer, at arten ikke er udsat for trusler i et særligt omfang.

Rødrygget tornskade er senest i 2019 registreret med fem ynglepar på hedearealerne på Bjålum Klit og på hederne syd for Nymindegab, og arten har helt naturligt ikke en store ynglebestand i området, da det primært er i de nævnte områder artens krav til ynglehabitat findes. Der findes mange små og store lysåbne levesteder i området, og der vurderes ikke at være trusler mod artens fortsatte yngleforekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er den samlede danske bestand stabil, og rødrygget tornskade forekommer udbredt over hele Danmark, og udbredelsen har været stigende på både kort og lang sigt.

Skarv, der er ny på områdets udpegningsgrundlag, har gennem en længere årrække haft en overordnet set forholdsvis stabil forekomst som trækfugl i området, der ses dog helt naturligt visse år til år variationer i artens forekomst. Områdets karakter med store åbne vandflader med mange uforstyrrede øer og holme vurderes umiddelbart at tilgodese artens behov for uforstyrrede raste- og overnatningsområder, og det vurderes, at der er gode forudsætninger for artens fortsatte stabile forekomst som trækfugl i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle så har arten også på landsplan haft en fluktuerende bestand siden 2004.

Knopsvane har en fluktuerende forekomst som trækfugl i dette område, men overordnet set vurderes forekomsten af være stabil i overvågningsperioden. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-rapport indikerer resultaterne i det lange

perspektiv, at bestanden af overvintrende knopsvaner i Danmark har været stabil, mens bestandene af fældende knopsvaner har være stigende over en 50-årig periode. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har antallet af fældende knopsvaner i Danmark være stigen siden slutningen af 1960'erne, men bestanden ved midvinter har været stabil.

Pibesvane har helt naturligt en meget fluktuerende forekomst i dette område. Nogle år er arten registreret i et yderst begrænset antal, mens den andre år forekommer langt mere talrigt. Artens forekomst er i dette men også de andre fuglebeskyttelsesområder er afhængig af vinterens hårdhed. Det er på den baggrund ikke muligt med tilstrækkelige sikkerhed at udtale sig om bestandsdynamikken i området. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er der set i det lange perspektiv en stigning i overvintrende bestand af pibesvane i Danmark, når der ses bort fra en periode omkring 2000, hvor tallene for arten generelt var lave uden at det kunne tilskrives hårde vintre, men bl.a. at der var en generel tilbagegang i den samlede trækvejsbestand i Europa som helhed.

Sangsvane har en ret fluktuerende forekomst i området, der svinger alt efter vinterens hårdhed. Overordnet set vurderes forekomsten at være stabil. Fuglene ses oftest fouragere på de naturlige græsarealer og på dyrkede arealer på Tipperhalvøen og andre egnede arealer rund om Ringkøbing Fjord., hvor den ofte også ses overnatte. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er forekomsten af sangsvane i Danmark mangedoblet siden midten af 1960'erne.

Kortnæbbet gås har i overvågningsperioden haft en stor og forholdsvis stabil forekomst i området. Fuglene ses i dagtimerne fouragerende på eng- græs- og landbrugsarealer på især Tipperhalvøen og på arealerne vest for fjorden. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har antallet af kortnæbbede gæs på lang sigt været stigende både i Danmark og for bestanden som helhed. På den korte bane har der de seneste år været tegn på en stabilisering af bestanden, som med al sandsynlighed kan relateres til en øget afskydning og den adaptive forvaltningsplan for arten.

Bramgås græsser i store antal på enge og strandenge i umiddelbar nærhed af de vestjyske fjorde, herunder også Ringkøbing Fjord, hvor især engene på Tipperne og Værmengene huser tusindtallige flokke. Artens forekomst i området har været stabil i overvågningsperioden, og mange tusinde bramgæs benytter årligt området. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er antallet af bramgæs i Danmark vokset støt siden midten af 1980'erne.

Blisgås har en fluktuerende forekomst og de seneste år en faldende forekomst inden for dette område. Det hænger givetvis sammen med, at de rastende fugle i området i stor grad udveksler med fugle i Skjern Å-området. Bestanden af blisgås i de to fuglebeskyttelsesområder betragtes derfor under et. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den samlede danske bestand af blisgås være stigende på både lang som på kort sigt. De seneste årtiers fremgang i Danmark afspejler delvist en voksende bestand på flyway-niveau, men også med overvejende sandsynlighed, at en større andel af den samlede bestand optræder i Danmark ved midvinter nu end tidligere.

Mørkbuget knortegås har en fluktuerende forekomst i området. Området er især vigtigt for arten i forårsmånederne, hvor den ses fouragerende på de store strandengsarealer på Tipperhalvøen og på vestsiden af Ringkøbing Fjord. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. På landsplan vurderes det Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle at den samlede danske bestand har været stabil på såvel kort som på lang sigt.

Gravand har haft en faldende forekomst i området i overvågningsperioden, og det er ikke helt klart, hvad der har forårsaget tilbagegangen. Arten ses langt overvejende fouragere i de lavvandede områder ved Tipperne og Værnengene. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle vurderes det på landsplan at gravand på såvel kort som på lang sigt haft en stabil forekomst, hvor især fuglebeskyttelsesområderne i Vadehavet og i Ålborg Bugt er helt afgørende for arten.

Knarand har en lav, men nogenlunde stabil forekomst i området i overvågningsperioden. Hovedparten af fuglene ses på Værnenegene og Tipperne i maj før yngletiden og igen i august-september lige efter yngletiden. Maksimumforekomsterne i området er generelt ikke større, end at der blot kan være tale om lokale ynglefugle fra Ringkøbing Fjord eller nærmeste omegn. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har knarand på kort sigt haft en stigende bestand, hvilket også skal ses i lyset af en stigende bestand i hele Nordvesteuropa.

Spidsand har en fluktuerende bestand i området, men overordnet set vurderes forekomsten at være stabil, og de seneste år er den registreret i højere antal end tidligere. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er har den samlede danske bestand af spidsand også været fluktuerende men stabil på kort sigt, i et længere tidsperspektiv vurderes bestanden ligeledes at være fluktuerende men overordnet set stigende. Det vurderes også af DCE, at de seneste år store forekomster er de højeste siden 1970'erne.

Skeand har en fluktuerende forekomst i området, men overordnet set vurderes artens forekomst at være stabil. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-rapport har den samlede danske bestand de sidste ca. 20 år været fluktuerende men den vurderes af DCE at være faldende, for at ligge på et mere stabil de sidste ti år.

Pibeand, har som de øvrige svømmeænder på områdets udpegningsgrundlag, en fluktuerende forekomst i området med år til år variationer. Overordnet set vurderes artens forekomst at være nogenlunde stabil i området. De seneste 10-15 år er der dog set en fremgang i fjordens vandmiljø og dermed udbredelsen af vandplanter. Det har bevirket af antallet af pibeand i området er steget markant og områdets bestand har været stabil-stigende de senere år i perioden 2004 til 2017. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har bestanden af pibeand på landsplan være stabil på kort sigt, mens den har været stabil men med en stigende tendens på noget længere sigt.

Krikand har en stabil forekomst i området i overvågningsperioden, og arten fouragerer i tusindvis i de lavvandede dele af Ringkøbing Fjord og på de vådeste dele af strandengsarealerne på Tipperhalvøen. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er det samlede antal af krikænder i oktober 2018, det næsthøjeste antal, der er registreret siden 2004 og kun overgået af antallet i 2015. Set i det lange perspektiv er der, bedømt ud fra 62 regelmæssigt overvågede lokaliteter 1980-2018, en stigende bestand i den lange periode og en stabil bestand på et højere niveau i den korte.

Hvinand har en stærk fluktuerende forekomst i området, dette skal givetvis ses i lyset af at arten i NOVANA-programmet optælles ved midvinter, hvorfor vinterens hårdhed kan have afgørende betydning for artens forekomst. På trods af den naturlige store variation vurderes forekomsten af arten i området at være nogenlunde stabil. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den samlede danske bestand af hvinand på både lang og kort sigt været stabil.

Stor skallesluger har en meget fluktuerende forekomst i området, hvilket dels skyldes at artens forekomst er helt afhængig af vinterens hårdhed, med mange fugle i hårde vintre og næsten ingen eller kun ganske få fugle i varmere vintre. Det er som en følge af det er ikke muligt med tilstrækkelige sikkerhed at udtale sig om bestandsdynamikken i området. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er den samlede danske bestand af arten overordnet set stabil over en længere periode. Bestanden udviser også på landsplan stor variation afhængig af vinterens hårdhed, men også en regulær forskydning af artens overvintringsområde mod nordøst formentlig som en reaktion på klimaforandringer. Antallet af overvintrende fugle i Sverige er således steget fra omkring 8.000 overvintrende fugle i 1971 til omkring 35.000 fugle i 2015.

Blishøne har i overvågningsperioden 2010-2017 haft en stabil, men sammenlignet med tidligere en meget lav forekomst i området. Arten er en udpræget herbivor vandfugl, der reagerede kraftigt på eutrofieringen af Ringkøbing Fjord fra slutningen af 1970'erne og nogle årtier frem. På trods af en generel forbedring af miljøtilstanden og specifikt med en mere udbredt undervandsvegetation på flere af de lavvandede grunde i fjorden siden starten af 2000'erne, har blishønen ikke i samme grad som andre herbivore vandfugle reageret med samme positive bestandsudvikling som fx. pibeand. Der vurderes ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den nationale bestand været stabil på kort sigt, men den i et længere tidsperspektiv har været fluktuerende men med en faldende tendens.

For alle områdets vandfugle gælder det samlet set, at områdets karakter med store lavvandede fjordområder, større lagunesøer med tilknyttede våde strandengsarealer tilgodeser de forskellige arters krav til fødefødesøgning og deres krav om sikre og uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter. Efter tidligere tiders eutrofiering af Ringkøbing Fjord med store negative konsekvenser for undervandsvegetationens udbredelse til følge. Er der de seneste 20 år set en gradvis forbedring af undervandsvegetationens udbredelse på de lavvandede grøde - fx Tippergrund, Klægbanken mm, rundt om i fjorden. Hvilket også afspejles i flere arters øgede forekomst i området. En sikring af vandkvaliteten i Ringkøbing Fjord og dermed grundlag for en fortsat udbredt undervandsvegetation, vil være af afgørende betydning for stort set samtlige vandfuglenes forekomst i området. Forekomsten af vandfugle i dette område skal ses i nøje sammenhæng med nogle af de samme arters forekomst i naboområdet, hvor etablering af de lavvandede områder i Skjern Enge har haft store positiv betydning for vandfuglenes samlede forekomst.

Klyde ses i størst antal når de i sensommeren og efteråret fouragerer i de lavvandede dele af Ringkøbing Fjord omkring Tipperhalvøen og ved Klægbanken. Arten har en stærk fluktuerende forekomst i området, da det ved overvågning af arten på returtrækket fra yngleområderne, ofte er meget svært at optælle den ved artens maksimale forekomst i Ringkøbing Fjord-området. Fuglene benytter i en kort periode området som fouragerings- og rasteområde på returtrækket mod de store rastepladser i Vadehavet. Det er ikke muligt med tilstrækkelig sikkerhed at udtale sig om den lokale bestandsdynamik. Områdets mange lavvandede og mere eller mindre uforstyrrede fjordområder tilgodeser arten, og der vurderes ikke umiddelbart at være trusler for artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle har den samlede danske bestand i et længere tidsperspektiv været fluktuerende men nogenlunde stabil.

Hvidklire, der er ny på områdets udpegningsgrundlag, har en fluktuerende forekomst i området, da det ved overvågning af arten på returtrækket fra yngleområderne, ofte er meget svært at optælle den ved artens maksimale forekomst i Ringkøbing Fjord-området. Fuglene benytter i en kort periode området som fouragerings- og rasteområde på returtrækket mod de store rastepladser i Vadehavet. Overordnet set vurderes bestanden dog at være nogenlunde stabil i området. Områdets karakter med mange lavvandede fjordområder og strandenge med veludviklede lo-systemer fungerer som uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter for arten. Artens behov til levesteder vurderes således at være opfyldt, og der vurderes ikke umiddelbart at

være lokale trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er den nationale bestandsudvikling for hvidklire usikker. Der må for hvidklire forventes nogen variation i optællingsresultaterne afhængigt af optællingstidspunkt og -metode (optælling fra fly eller land). Det er ikke altid muligt at gennemføre flytællinger inden for det korte tidsrum, hvor artens forekomst i Vadehavet kulminerer, og et par ugers forskel på optællingstidspunktet kan betyde en stor forskel i antallet.

Hjejle har en fluktuerende men overordnet set vurderes forekomsten at være stabil som trækfugl i dette fuglebeskyttelsesområde. Fuglene ses oftest raste og fouragere i tusindtallige flokke på græsarealer på Tipperne eller Værnengene. Områdernes karakter med mange åbne arealer til uforstyrret fouragering og med gode oversigtsforhold ift. prædatorer tilgodeser generelt artens behov, og der vurderes ikke umiddelbart at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er bestandsudviklingen i hele landet usikker. Årsagen er, at der ind til videre kun er blevet talt hjejler i oktober i et enkelt år (2018) i overvågningsprogrammet, er det for efteråret endnu ikke muligt at se på ændringer i antal og udbredelse. Hvad angår optællingerne om foråret, så er de blevet flyttet fra maj til april for bedre at ramme det tidspunkt, hvor antallet om foråret kulminerer. Dette gør det dog vanskeligt at sammenligne antallet i de fire år, arten er blevet overvåget.

Pomeransfugl ses årligt raste under forårstrækket i maj på dyrkede arealer på østsiden af Ringkøbing Fjord. Arten er hidtil ikke overvåget i det nationale overvågningsprogram (NOVANA), og det er derfor ikke muligt med tilstrækkelige sikkerhed at udtale sig om bestandsdynamikken i området. Områdets karakter med en del dyrkede arealer i området tilgodeser generelt artens beskedne krav til levested i træktiden, og der vurderes således ikke at være trusler for artens lokale forekomst. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er artens forekomst i Danmark meget fluktuerende, men vurderes at være stigende i overvågningsperioden.

Lille kobbersnepe har i den seneste overvågningsperiode haft en nogenlunde stabil forekomst som trækfugl i dette fuglebeskyttelsesområde. Antallet er til dog noget lavere end de højeste forekomster fra tidligere overvågning. Som for nogle af de øvrige vadefugle på områdets udpegningsgrundlag gælder det også for lille kobbersnepe at, det ved overvågning af arten på trækket til og fra yngleområderne, ofte er meget svært at optælle den ved artens maksimale forekomst i Ringkøbing Fjord-området. Fuglene benytter i en kort periode området som fouragerings- og rasteområde på returtrækket mod de store rastepladser i Vadehavet. Arten ses i størst antal fouragere på Tipperne og på Værnengene, herunder primært Værnsande, hvor den ofte overnatter i større antal, både under forårstrækket i april til starten af juni og igen under efterårstrækket i juli-november. Områdets karakter med mange lavvandede fjordområder og strandenge med veludviklede lo-systemer tilgodeser artens behov uforstyrrede raste- og overnatningslokaliteter, og der vurderes ikke umiddelbart at være lokale trusler for artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er der usikkerhed om artens bestandsudvikling i landet som helhed, da optælling af arten er forbundet med en del vanskeligheder. En opgørelse fra det dansk-tyske-hollandske vadehav viser, at bestanden her har været stabil på både lang og kort sigt.

Havørn forekommer nogenlunde stabilt i området gennem hele overvågningsperioden. I dette område er de overvintrende havørne blevet talt systematisk gennem en årrække, hvorfor de vurderes at være repræsentative for forekomsten. Det skal dog bemærkes, at overvågningen de seneste 5 år har været betydeligt mere ekstensiv end tidligere, hvorfor de i basisanalysen angivne resultater ikke er fuldt retvisende for artens reelle forekomst i området i denne årrække. Havørn er afhængig af et stort fødeudbud overvejende i form af vandfugle og/eller fisk som den enten selv fanger eller stjæler fra andre rovfugle. Det vurderes, at der i dette fuglebeskyttelsesområde er et rigeligt udbud af byttedyr og et passende stort område til uforstyrret rast, således at der gennem hele vinterhalvåret er basis for tilstedeværelsen af en stabil bestand af havørn. Der ses ikke at

være lokale trusler for artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er den overvintrende bestand af havørn ikke opgjort

Vandrefalk forekommer nogenlunde stabilt i området gennem hele overvågningsperioden. I dette område er de overvintrende blå kærhøge blevet talt systematisk ved NOVANA-overvågningen gennem en årrække, hvorfor de vurderes at være repræsentative for forekomsten. Det skal dog bemærkes, at overvågningen de seneste 5 år har været betydeligt mere ekstensiv end tidligere, hvorfor de i basisanalysen angivne resultater ikke er fuldt retvisende for artens reelle forekomst i området i denne årrække. Der vurderes at være et rigeligt stort udbud af byttedyr samt muligheder for uforstyrret rasteplasser i dette område. Der er således gennem hele vinterhalvåret basis for tilstedeværelsen af en stabil bestand af vandrefalk. Der vurderes ikke at være lokale trusler for artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er den overvintrende bestand af vandrefalk ikke opgjort

De store arealer med åbne enge og vådområder er i vinterhalvåret tiltrækkende for en art som blå kærhøg. I dette område er de overvintrende blå kærhøge blevet talt systematisk gennem en årrække, hvorfor de vurderes at være repræsentative for forekomsten. Det skal dog bemærkes, at overvågningen de seneste 5 år har været betydeligt mere ekstensiv end tidligere, hvorfor de i basisanalysen angivne resultater ikke er fuldt retvisende for artens reelle forekomst i området i denne årrække. Der vurderes at være tilstrækkeligt med velegnede arealer til fouragering og overnatning i området, og der vurderes ikke at være trusler mod artens fortsatte forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering for fugle er den overvintrende bestand af blå kærhøg ikke opgjort

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand ikke fastholdes på den andel af naturarealerne, der nu er i god tilstand samt at naturtilstanden ikke forbedret på primært strandeng, klitnaturtyperne og surt overdrev med en indsats mod invasive arter og tilgroning. Især strandengsområderne er også vigtige ynglelokaliteter for de tre udpegede engfugle: almindelig ryle, brushane og stor kobbersneppe. Manglende iværksættelse af planen vil desuden medvirke til at fastholde en række levesteder for ynglefugle specielt de kolonirugende terne-arter i ringe eller moderat tilstand, hvor tilstanden er vurderet som ringe eller moderat på grund af tilgroning.

For en stor del af de udpegede træfuglearter er der desuden stor synergi med indsatserne i vandområdeplanen, da en udbredt undervandsvegetation er af stor betydning som fødegrundlag for de mange træfugle.

## **1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet**

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

### **1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed**

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og levestederne for arter og fugle på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål



om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser.

Kunstig afvanding med grøfter, dræn eller uhensigtsmæssig slusedrift samt næringsbelastning, tilgroning og manglende drift/forstyrrelse kan forandre naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Genetablering af en mere hensigtsmæssig hydrologi for naturtyperne og mere naturlige vandstands- og vegetationsforhold samt pleje i form af græsning og rydning vil modvirke denne udvikling, ligesom det også medvirker til at naturtyper og arters levesteder, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede forhold.

Med planens indsats for habitatnaturen sikres samtidig den § 3-beskyttede natur i området. Dette vurderes også at gælde for den del af områdets § 3-beskyttede områder, der ikke er omfattet af Natura 2000-planen. I og omkring Natura 2000 området findes flere sjældne og fredede arter og især vandranke, havlampret, flodlampret, odder, laks, strandtudse, spidssnudet frø, markfirben og en lang række sjældne yngle- og trækfugle er specielle for området. Genetablering af hensigtsmæssig hydrologi samt sikring af pleje medfører, at forholdene for ovenstående arter og naturarealer forbedres idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for habitatnaturen.

#### **1.4.2 Befolkningen**

Natura 2000-område N69 Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen for er beliggende i Ringkøbing-Skjern - og Varde Kommuner, der har et indbyggertal på hhv. 56.200 og 49.600. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende samt udpegede natur, yngle- og trækfuglenes levesteder i området. Sikringen af den eksisterende natur vil ikke have betydning for arealanvendelsen, idet der dog kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og handplanmyndigheden.

Natura 2000-planen i sig selv indebærer ikke ændring i adgang til området. Miljøstyrelsen gennemfører undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelserne på baggrund af områdernes udpegning til sikring af levestederne for yngle- og trækfugle hvilket kan have betydning for begrænsning af offentlighedens adgang.

#### **1.4.3 Menneskets sundhed**

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de udpegede naturtyper og arter opnår gunstig naturbevaringsstatus, og at områdets udpegede fuglearter sikres fortsat velegnede yngle-, raste-, og overnatningslokaliteter. Natura 2000-planen vil kun helt undtagelsesvist og i givet fald kun på mindre arealer kunne hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Det vurderes således, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, idet den rekreative udnyttelse kan fortsætte, ligesom sikringen af en beskyttede natur i øvrigt ikke vurderes at have en sundhedsmæssig effekt.

#### **1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer**

Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arters levesteder hverken vil kunne have indflydelse på jordbunden, luftkvaliteten eller de klimatiske faktorer. Udtagning af kulstofholdige lavbundsjord i området i tilknytning til fx. strandeng

(1330) og dermed på levestederne for en række af områdets udpegede ynglefuglearter vil kunne skabe mere sammenhæng mellem arealerne samtidig med at, randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formegentlig vil mindskes. Planen vil kunne påvirke laguner, søer og vandløb positivt og medvirke til at reducerer udledningen af CO<sub>2</sub> og et renere vandmiljø. Natura 2000-planen kan således bidrage til en realisering af vandområdeplanen for området.

En øgning af udbredelse af ålegræs og anden undervandsvegetation som følge af en potentiel forbedring af vandkvaliteten i selve Ringkøbing Fjord og i områdets store søer, vil også kunne medvirke til binding af CO<sub>2</sub> i vandområderne.

#### 1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet en realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed". Det vurderes tilsvarende at, Natura 2000-planens indsatser ikke får betydning for fortidsminder eller omgivelser omkring kirker.

#### 1.4.6 Landskab

Området består primært af en lavvandet brakvandslagune der mod vest ligger bag den smalle klittange, syd for Hvide Sande. Med til Ringkøbing Fjord hører den smalle fjordarm Nymindestrømmen, og ved Hvide Sande har fjorden forbindelse til Nordsøen via en sluse. Langs fjorden findes store arealer med mere eller mindre saltpåvirkede eller ferske græsningsarealer, hvor især Tipperne og Værnengen hvert forår og sommer afgræsses af store kreaturflokkede til gavn for især de truede engfuglearter. Rundt om fjorden er der samlet set store arealer med tæt, våd rørskov der er yngleplads for områdets rørskovstilknyttede ynglefugle. I den sydøstlige del af området løber Skjern Å ud i Ringkøbing Fjord og der skabes her et naturligt delta, der kun ses ganske få steder i landet.

Det vurderes ikke at gennemførelse af planens indsatsprogram til sikring og forbedring af naturtilstanden på de lysåbne naturtyper, sikring af vandringsmulighederne for fiske- og lampretarternes samt sikring af yngle-, raste- og overnatningssteder for områdets mange udpegede fuglearter vil påvirke det fjordlandskab der kendetegner området i dag.

#### 1.4.7 Arter

Natura 2000-området rummer vigtige raste- og overnatningssteder for en lang række arter af svaner, gæs, ænder og vadefugle, der alle har en forekomst af enten international eller af national betydning. Den terrestriske natur omkring fjorden er desuden et vigtigt yngleområde for rørskovstilknyttede arter, og området er samlet set vel nok landets vigtigste yngleområde for de tre vandfuglearter: almindelig ryle, brushane og stor kobbersnepe der alle yngler på de store strandenge på Tipperhalvøen. En række af områdets udpegede trækfugle forekommer i såvel internationalt som nationalt betydende antal inden for området. Gennemførelse af Natura 2000-planens indsatsprogram til sikring af yngle-, raste og overnatningslokaliteter vil kun sikre og forstærke områdets værdi for såvel yngle- som for trækfuglene.

Området fungerer desuden som vandringslokalitet for især laks på dens vandring fra havet til gydepladserne i de stor vandløb uden for selve Natura 2000-området. En tilfredsstillende vandløbskvalitet og muligheden for at foretage gydevandring fra gydepladserne især i de stor vandløb i naboområdet N68 Skjern Å til opvækstområderne i havet er vigtigt for at levedemulighederne for disse arter ikke forringes. Dette sikres via indsatserne i vandområdeplanen

for området. Uforstyrrede forhold i og omkring vandområderne og vandløbene er vigtigt for at opretholde bestanden af odder som den kendes i dag.

De små søer og vandhuller på områdets strandenge er vigtige ynglesteder for strandtudse, de ferske våde naturområder er levested for spidssnudet frø. I klitterne ved søerne i Nymindestrømmen findes der en bestand af markfirben. De nævnte arter er omfattet af habitatdirektivets Bilag IV. Områdets terrestriske naturtyper er desuden voksested for flere sjældne planterarter.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke forskellige Bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, og arter som lever i tilstødende områder, positivt, da planen indeholder en række indsatser til sikring eller forbedring af naturtyperne der er levested for arterne i området.

#### **1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater**

Inden for Natura 2000-området findes der en lille kirkefredning omkring Holmsland Klit Kirke. Der udover er der en fredning af Værnengene og Nymindestrømmen. Denne fredning har til formål at bevare og forbedre områdets landskabelige, naturmæssige og kulturelle værdier. Herudover skal fredningen sikre offentlighedens adgang til de dele af området, hvor dette er foreneligt med naturværdierne. Fredningsformålet søges bl.a. opnået ved bestemmelser, der skal medvirke til at skabe grundlag for at sikre og genoprette en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, området som internationalt naturbeskyttelsesområde er udpeget for at beskytte. Fredningsformålet søges endvidere opnået ved bestemmelser, der særligt sikrer, at hyttebyerne på Store Mjøl, Lille Mjøl og Grønbjerg fortsat kan henligge som primitive hyttebyer med hytternes nuværende størrelse og faciliteter.

Desuden er Ringkøbing Fjord, Nymindestrømmen og Tipperne vildtreservat - Ringkøbing Fjord. Endelig er det udpegede fuglebeskyttelsesområde også udpeget som Ramsarområde.

Arealfredningen af Værnengene mm. og det udlagte vildreservat i området har bl.a. til formål at sikre naturværdier herunder naturtyper og arter i området. Natura 2000-planen indeholder ligeledes indsatser, som kan påvirke naturværdier og beskyttelsen af fugle positivt.

Der er desuden udpeget et mindre kulturarvsareal ved Sønder Haurvig. Da der er sandsynligt, at der tilbage i ca. 1500-tallet har været en sejlrende, der har forbundet Vesterhavet med fjorden netop her, og at der derfor været en anløbsplads/handelsplads for de skibe, der vovede sig op langs Vestkysten.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredninger, udpegningsgrundlag som vildtreservat eller Ramsarområde da disse har til formål at sikre naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til.

### **1.5 Eksisterende miljøproblemer**

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Invasive arter kan i dette område særligt være et problem i nogle af klitnaturtyperne.

Planen indeholder en målsætning om etablering af og/eller fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper. Speciel store dele af det kortlagte strandengsareal i området er i moderat tilstand som en følge af tilgroning med tagrør. Det skal dog understreges, at især de vådeste dele af de tilgroede strandengsarealer er vigtige yngleområder for områdets store bestand af de rørskovstilknyttede ynglefugle: rørdrum og rørhøg. For de mere tørre del af strandengen der er begyndende tilgroning med tagrør vil fortsættelse eller indførelse af en drift på disse arealer bidrage til at øge arealet med strandeng i en god naturtilstand. For nogle af de kortlagte naturtyper vedkommende vil en indsats ligeledes medvirke til at bekæmpe de invasive arters forekomst og dermed den negative påvirkning på områdets naturtyper inden for Natura 2000-området.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke især de næringsfattige naturtyper fx heder, klitter, overdrev og enkelte af de små søer i området. Naturtyperne og søerne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder.

Afvanding i form af grøfter og dræn kan forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencesterke arter, der er knyttet til mere tørre forhold.

Indsatsen for de lysåbne naturtyper mod især tilgroning med høje urter og vedplanter vil i stor udstrækning også medvirke til at sikre forholdene for områdets udpegede ynglefuglearter samt en lang række andre fuglearter og arter, der benytter området som yngle- og rasteområde. Der vurderes derfor at være stor synergi mellem naturtypeindsatsen og indsatsen til sikring af række ynglefugles levesteder.

Der er inden for området kortlagt 64 småsøer. Den største del af disse tilhører typen strandsø (1150), der er ikke udarbejdet et tilstandssystem for denne sønaturtype. Af andre sønaturtyper er der i alt kortlagt 18 småsøer. Langt den overvejende del af de søer der kan tilstandsvurderes er i god tilstand og enkelte i høj, da de har en forholdsvis udbredt karakteristisk undervandsvegetation, og kun i begrænset omfang vurderes at være næringsstofpåvirket påvirket. I enkelt af de kortlagte søer af naturtypen næringsrig sø (3150) er der konstateret en vist udbredelse af grønne trådalger og en mindre udbredt undervandsvegetation disse er beregnet til at være i moderat tilstand. Af vandområdeplanen for området fremgår det selve Ringkøbing Fjord har et ringe økologisk potentiale.

Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen har i følge vandområdeplane et ringe økologisk potentiale. Vandområderne i området er påvirket af eutrofiering. Der er yderligere syv vandområder kortlagt som kystlagune (1150) det drejer sig om større lagunesøer i Nymindestrømmen syd for det egentlige fjordområde, Værn Sande og mindre vandansamlinger dog større end 5 ha på Tipperne og Værnengene. Der findes desuden sydligst i Nymindestrømmen en større sø der tilhører naturtypen næringsrig sø (3150). Af disse større vandområder har Værn Sande i følge vandområdeplanen en høj økologisk tilstand, men de øvrige har moderat, ringe eller dårlig økologisk tilstand. Nogle af søerne har en veludviklet undervandsvegetation, mens andre er så lavvandede at de i visse år helt udtørre i lighed med de øvrige dele af den våde strandeng.

Vurdering af tilstanden er foretaget på baggrund af en vurdering af disse områders fytoplankton. Med vandområdeplanerne og de tilhørende indsatsprogrammer gennemføres indsatser til opfyldelse af vandplanlægningens mål om god økologisk tilstand i vandløb, søer og kystvande. Disse indsatser bidrager tillige til at opfylde bevaringsmålsætningerne for akvatiske arter

og naturtyper i overensstemmelse med de bevaringsmålsætninger, der fremgår af Natura 2000-planen for området.

Medtaget på området udpegningsgrundlag er i alt seks arter.

For vandranke og odder er der af Miljøstyrelsen foretaget en overvågning over arternes forekomst inden for området, og for laksens vedkommende er dens forekomst i Skjern-systemets vandløb undersøgt og DTU Aqua. Der vurderes ikke at være trusler med disse arters forekomst i området. For laks har området mest af alt karakter som vandringsområde til og fra gyde- og opvækstområderne i de store vandløb uden for dette Natura 2000-område. For flod-, havlampret og stavsild er der ikke foretaget en overvågning i denne overvågningsperiode, hvorfor det endnu ikke er muligt at give en trusselvurdering. Det vurderes i DCE's NOVANA-afrapportering at stavsild, set i forhold til arternes samlede, nuværende europæiske yngleområder, samt deres ret specielle miljøkrav, som vanskeligt opfyldes i vore dages danske vandløb, vurderes det ret usandsynligt, at arterne yngler i danske vandløb.

For ynglefuglenes vedkommende er der foretaget levestedskortlægning for ni arter. For de rørskovstilknyttede arter rørdrum og rørhøg er alle de kortlagte arealer i høj eller god tilstand, da de opfylder de to arter krav til levested. For engfuglene almindelig ryle og brushane, samt for klyde, der alle er i tilbagegang i Danmark, er de kortlagte levesteder ligeledes i høj eller god tilstand, og overordnet set er der velegnede yngleområder for de tre arter. For de kolonirugende ternearter hav-, fjord-, og splitterne er en hel del kortlagte levesteder i moderat tilstand. Den væsentligste årsag til dette skyldes tilgroning af øer og holme i området. Prædation fra rovdyr er et problem for flere af områdets ynglefuglearter, specielt de kolonirugende arter og engfugle er sårbare overfor prædation i yngletiden.

For stort set samtlige af de udpegede trækfugle (svaner, gæs, ænder og vadefugle) er især de lavvandede grunde i Ringkøbing Fjord vigtige som raste- og overnatningsområder, da arterne her kan føde og uforstyrret kan overnatte inden trækket mod overvintringsområder fortsætter. De store strandengsarealer med de karakteristiske lo-systemer især på Tipperhalvøen men også andre steder rundt om fjorden er ligeledes vigtige områder for en række af de udpegede arter. Fra begyndelsen af 2000'erne er der gradvist set en forbedring af miljøtilstanden i Ringkøbing Fjord som en følge af en ændring af slusepraksis. Dette har betydet, at undervandsvegetationen i vidt omfang er tilbage på især de lavvandede dele af fjorden, netop der hvor føden er tilgængelig for området vandfuglearter. Den forbedrede tilstand i fjorden, de store græssede strandengsarealer og vidstrakte våde rørskove betyder, at området fortsat kan opretholde dets status som et af landet vigtigste fuglebeskyttelsesområder.

### **1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området**

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Planen indeholder en målsætning om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper og dermed en række ynglefugles levesteder. Denne indsats vil også medvirke til at bekæmpe de invasive arter inden for Natura 2000-området. Den store bestand af især gæs i området bidrager helt naturligt til at fastholde en lav strandengsvegetation på store dele af de kortlagte strandengsarealer i området.

Etablering af en mere hensigtsmæssig hydrologi samt fastholdelse af de indsatser, der evt. er gennemført for at forbedre hydrologien i de to foregående planperioder vil bidrage til at stabilisere eller forbedre naturtilstanden på især strandenge, tidvis våd eng og de vådeste del af rørskoven - der fungerer som yngleområde for de rørskovstilknyttede fuglearter.

Der søges udtaget kulstofholdig lavbundsjord i tilknytning til især den vådeste del af den rørskovsbevoksede strandeng der bl.a. er levested for rørskovsfugle som rørhøg, rørdrum og plettet rørvagtel og til den lysåbne del af strandengen der bl.a. er levested for engfugle som almindelig ryle, brushane og stor kobbersneppe, så der kan skabes større sammenhængende arealer samtidig med, at udtagningen bidrager til at reducere udledningen af CO<sub>2</sub> og et renere vandmiljø.

Indsatsen til sikring eller forbedring af tilstanden for de lysåbne naturtyper især dog strandeng vil i stor udstrækning også være medvirke til at sikre eller forbedre forholdene for den overvejende del af udpegede ynglefuglearter. Indsatsen med revidering af bestemmelserne for vildtreservatet i området skal sikre en fortsat minimal forstyrrelse i sårbare perioder for især de udpegede trækfuglearter.

Med vandområdeplanerne og de tilhørende indsatsprogrammer gennemføres indsats til opfyldelse af vandplanlægningens mål om god økologisk tilstand i vandløb, søer og kystvande. Disse indsats bidrager tillige til at opfylde bevaringsmålsætningerne for akvatiske arter og naturtyper i overensstemmelse med de bevaringsmålsætninger, der fremgår af Natura 2000-planen for området, og vil betyde forbedrede levevilkår for de fleste af områdets udpegede trækfuglearter.

## 1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU-lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

## 1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsborde har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.  Natura 2000-planen medvirker generelt til

			<p>at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for områdets lysåbne naturtyper på strandenge, klitnatur, heder og overdrev og de mindre søer i området. Miljøtilstanden i kystlagunen, de større søer og vandløbene håndteres via vandområdeplanen.</p> <p>Med gennemførelse af planens indsatsprogram vil der også ske en sikring af de udpegede fuglearters levesteder, samt i synergi med områdets udpegning som vildtreservat sikre uforstyrrede levesteder for området trækfugle. Ligesom der vil være stor synergi med vandområdeplanen til forbedring af forholdene for områdets mange udpegede planteædende fuglearter. Planens indsatsprogram vil også bidrage til frie vandringsmuligheder til gyde- og opvækstområder for især områdets bestand af laks men også for lampret-arter.</p> <p>Planens indsatsprogram vil også sikre egnede og især uforstyrrede levesteder for odder på deres levesteder ved Natura 2000-områdets vandområder.</p>
Befolkningen	X		<p>Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur og arternes levesteder i området.</p> <p>Sikringen og forbedring af den eksisterende natur vil ikke have betydning for arealanvendelsen, dog kan der forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en mindre plejeindsats. Miljøstyrelsen gennemfører desuden undersøgelser med henblik på afklaring af, om der er behov for efterfølgende revision af reservatbestemmelserne på baggrund af områdernes udpegning til sikring af levestederne for yngle- og trækfugle hvilket kan have betydning for begrænsning af offentlighedens adgang.</p>
Menneskers sundhed	X		<p>Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper, arter og fuglenes</p>

			<p>levesteder i området således, at naturen og levestederne i området fastholdes i en høj-godt tilstand eller således på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet vil bidrage positivt. Sikringen af en beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.</p>
Jordbund	X		Iværksættelse eller ændring af pleje og/eller hydrologiske indsatser vil kunne ændre de fysiske og kemiske forhold i jordbunden. Evt. udtagning af kulstoffoldige lavbundsjord vil ligeledes have en betydning for jordbunden i de berørte områder
Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke indsatstakrav for vandkvaliteten i lagunerne, de store søer og vandløbene, da disse krav fastlægges i vandområdeplanen for området. Der vil dog være stor synergi med evt. indsatser i vandområdeplanen for vandområdet, og der må forventes en stor del synergi mellem evt. forbedring af miljøtilstanden i Nissum Fjord via vandområdeplanen og de udpegede trækfuglearter livsbetingelser.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, da indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Udbredelse af ålegræs og makroalger som følge af en potentiel forbedring af vandkvaliteten i områdets store vandområder, vil kunne medvirke til binding af CO <sub>2</sub> i disse.
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet en realisering af indsatsprogrammet ikke



			berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af de forskellige landskabstyper der kendetegner dette Natura 2000-område.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	Natura 2000-planens indsatser får ikke betydning for fortidsminder eller omgivelser omkring kirker.
Arter	X		Se vurderinger i skemaet under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	X		<p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets udpegning som vildreservat, da reservatet har til formål at sikre naturværdier og trækfuglenes raste- og overnatningsområder, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til. Indenfor Natura 2000-området er der tre fredninger. Der alle er landskabsfredninger til sikring af især strandene i området.</p> <p>For vurdering af planens påvirkning af vildtreservaterne i området, se tabellens afsnit om Befolkningen og Menneskets sundhed.</p>
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten for arealer med de lysåbne naturtyper, arternes levesteder samt sikring af uforstyrrede overnatningsmuligheder for trækfuglene på områdets udpegningsgrundlag. Ved gennemførelse af vandområdeplanen må der forventes en stor synergi til sikring af vandkvaliteten i lagunen, store søer og en generel forbedring eller sikring af en god vandløbskvalitet.

--	--	--	--

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

## 1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre eller forbedre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Med gennemførelse af Natura 2000-planen forbedres tilstanden af de lysåbne naturtyper, yngle- og trækfuglenes levesteder, sikring af frie vandringsmuligheder for de udpegede fiske- og lampretarter samt sikring af uforstyrrede yngleområder for de odder. Endelig vil der være synergi med vandområdeplanen for så vidt angår miljøtilstanden i områdets kystlaguner, de store søer og vandløbene i området. Planen vurderes derfor ikke at have negativ indvirkning på miljøet. Planen kan dog have en minimal indvirkning for de den rørskovsbevoksede og vådeste del af strandengen, der fastholdes som tagrør til sikring af levesteder for de to rørskovstilknyttede fuglearter.

## 1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsats. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer,

bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

I forslag til Natura 2000-planen for N69 Ringkøbing Fjord planlægges der en indsats om at arbejde for at sikre de lysåbne naturtyper og visse fuglearters levesteder en hensigtsmæssig drift, pleje, hydrologi og uforstyrrelse, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

De rørskovstilknyttede ynglefuglearter - rørhøg og rørdrum - har deres ynglepladser i den vådeste del af rørskoven. Disse arealer er kortlagt som strandeng, og det prioriteres, at denne del af rørskoven fastholdes som rørskov til sikring af fuglenes ynglepladser, herved opnår arternes reder den største sikkerhed for prædation fra pattedyr. Som en konsekvens af dette vil større arealer med strandeng fortsat fremstå i en forringet naturtilstand.

## **1.10 Overvågning**

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.



Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan  
2022-2027 for Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen (nr.69).  
Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets  
påvirkning af miljøet.



Miljøstyrelsen  
Tolderundsvej 5  
5000 Odense C

[www.mst.dk](http://www.mst.dk)